

คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

จัดทำโดย

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

12 เมษายน 2559

เล่มที่ 1

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
รูปแบบของรัฐ	1
รูปแบบการปกครอง	1
ที่มาและผู้ใช้อำนาจอธิปไตย	1
หลักการใช้อำนาจอธิปไตย	1
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาค	2
หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ	2
สถาบันพระมหากษัตริย์	3
หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย	3
หน้าที่ของปวงชนชาวไทย 10 ประการ	7
หน้าที่ของรัฐ	8
แนวนโยบายแห่งรัฐ	12
ระบบเลือกตั้ง ส.ส. – กาบัตรเดียว	17
กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร ส.ส. – ให้เข้มเพื่ออนาคตของชาติ	19
หน้าที่ ส.ส.	21
ทำไมยังต้องมี ส.ว.	23
ระบบการเลือก ส.ว.	24
หน้าที่ ส.ว.	25
ที่มา นรม.	25
คณะรัฐมนตรี (ครม.)	26
ศาล	28
ศาลรัฐธรรมนูญ	28
องค์กรอิสระ	29
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)	

	หน้า
องค์กรอัยการ	31
การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์	31
การปกครองส่วนท้องถิ่น	31
การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	33
การปฏิรูปประเทศ	33
บทเฉพาะกาล	34

คำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

รูปแบบของรัฐ

- ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

รูปแบบการปกครอง

- ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ที่มาและผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

- อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

หลักการใช้อำนาจอธิปไตย

- รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาค

---

1. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง
2. ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

---

1. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้น ใช้บังคับมิได้
2. ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อเกิดกรณีพิพาทดังกล่าวขึ้น ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และประธานองค์กรอิสระ เพื่อวินิจฉัย

สถาบันพระมหากษัตริย์

- คงหลักการเดิม – แต่ปรับปรุงหลักการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเพื่อบรรเทาพระราชภาระ โดยบัญญัติเพิ่มเติมว่า พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทำการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระราชทายาทซึ่งทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือต่อผู้แทนพระองค์ก็ได้ และในระหว่างที่ยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณ พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้ซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้

หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

---

1. บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย การนับถือ ศาสนาความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ครอบครัว เคหสถาน การแสดงความคิดเห็นโดยวิธีการต่าง ๆ การติดต่อสื่อสารถึงกัน เสรีภาพในทางวิชาการ การเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ การประกอบอาชีพ การมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก การเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ การร้องทุกข์ การฟ้องหน่วยงานของรัฐ การรวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชุมชน สมาคม สหกรณ์ สหภาพ สหพันธ์ ฯลฯ การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจัดตั้งพรรคการเมือง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

2. บุคคลผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ผู้เป็นมารดาที่ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐทั้งก่อนและหลังการคลอดบุตร ผู้มีอายุเกิน 60 ปี และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพและบุคคลผู้ยากไร้ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

3. บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ

4. ทั้งบุคคลและชุมชนมีสิทธิอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมีสิทธิจัดระบบสวัสดิการชุมชน มีสิทธิเสนอความเห็นให้หน่วยงานของรัฐกระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน รวมทั้งมีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐ

5. บุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค และองค์กรเหล่านี้สามารถรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรใหญ่เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองผู้บริโภคได้

6. นอกจากสิทธิและเสรีภาพข้างต้นแล้ว การใดที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมิได้ห้ามหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพไว้ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการนั้น ๆ ได้อย่างเสรี และถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

7. สำหรับสิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ถึงแม้จะยังมีได้มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ รัฐธรรมนูญนี้ก็รับรองว่า บุคคลหรือชุมชนสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ทันทีตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

8. อย่างไรก็ดี เพื่อให้การใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลและชุมชนต้องเป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ สังคม และบุคคลอื่นไม่ใช้สิทธิและเสรีภาพกันอย่างเกินเลยเหมือนเช่นหลายปีที่ผ่านมาจนทำให้บ้านเมืองเสียหาย ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ชัดเจนว่า **บุคคลและชุมชนต้องไม่ใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเกินขอบเขต** กล่าวคือ การใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้น ต้อง ...

(1) ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

(2) ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและประชาชน และ

(3) ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

9. เมื่อใดก็ตามที่มีการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเกินขอบเขต ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการนั้นสามารถใช้สิทธิทางศาลผ่าน ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของตนที่ถูกล่วงละเมิด รวมทั้งเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายได้ หรือจะยื่นคำร้องต่อ “ศาลรัฐธรรมนูญ” โดยตรง เพื่อให้วินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ สำหรับบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ

10. นอกจากนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการตรากฎหมายแบบ ไม่มีเหตุมีผลหรือเพื่อพวกพ้อง หรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชนเกินสมควร ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงได้วางหลักในการตรา กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติไว้ชัดเจนว่า กฎหมายที่จะตราขึ้นนั้น ต้อง ...

- (1) เป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้
- (2) ถ้ารัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ กฎหมาย นั้นต้อง
  - (ก) ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม
  - (ข) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลเกินสมควรแก่เหตุ
  - (ค) ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล
  - (ง) ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและ เสรีภาพไว้ด้วย และ
  - (จ) มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

11. ทั้งนี้ได้กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” เป็นองค์กรที่มี หน้าที่และอำนาจตรวจสอบว่า การตรากฎหมายเป็นไปตามหลักทั้ง 5 ประการข้างต้น หรือที่เรียกกันว่า “การตรวจสอบความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมาย” หรือไม่ ทั้งร่างกฎหมายที่ยังไม่มีผลใช้บังคับ และกฎหมาย ที่ใช้บังคับแล้ว

12. ถ้าเป็นร่างกฎหมาย - ส.ส. ส.ว. หรือนายกรัฐมนตรี สามารถร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัยได้

13. ถ้าเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว – ประชาชนผู้เป็น คู่ความในคดีอาจยกเป็นข้อต่อสู้ได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายใด ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลที่พิจารณาคดีนั้น ต้องส่งเรื่องให้ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยต่อไป

หน้าที่ของปวงชนชาวไทย 10 ประการ

ปวงชนชาวไทยมิได้มีแต่เฉพาะสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวข้างต้น แต่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวม ดังต่อไปนี้ด้วย

1. พึงศึกษารักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ป้องกันประเทศ พึงศึกษารักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติรวมตลอดทั้งสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และให้ความร่วมมือในการบรรเทาสาธารณภัย
3. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
4. เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ
5. รักรักษาการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ
6. เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม
7. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ
8. ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากร ธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม
9. เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ
10. ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ

หน้าที่ของรัฐ

ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” ด้วยเพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” ต่อไป ถ้ารัฐไม่กระทำตามหน้าที่ ก็จะเป็นกรณีจงใจไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือถ้ากระทำหน้าที่ไม่ดี ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้

หน้าที่ของรัฐมีดังนี้

1. พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย ความมั่นคงแห่งชาติ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
3. จัดให้เด็กเล็ก (2 ขวบ จนถึงเข้าอนุบาล) ได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาชั้นอนุบาล เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การจัดให้เด็กทุกคนเริ่มต้นในวัยที่จะพัฒนาได้เช่นนี้จะทำให้เด็กทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจนอยู่ในชนบทหรือในเมืองจะมีโอกาสในการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน

4. จัดให้เด็กได้รับการศึกษาระดับอนุบาลจนจบการศึกษาภาคบังคับ (อนุบาล 1 ถึง ม.3 รวม 12 ปี) โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

5. การศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น รัฐจะไม่เก็บค่าใช้จ่ายทุกระดับเพียงใดก็ได้ ไม่มีอะไรในรัฐธรรมนูญห้ามไว้

6. เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งมีความชอบหรือความถนัดแตกต่างกันไป ถ้ารัฐมีกำลังเงิน รัฐจะจัดโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายก็ได้ ถ้ารัฐไม่สามารถจัดให้ทุกคนได้ ได้กำหนดให้รัฐมีกองทุนช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ขาดแคลน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างผู้มีกับผู้ไม่มีทุนทรัพย์ ด้วยวิธีนี้ทุกคนที่ประสงค์จะศึกษามีโอกาสเท่าเทียมกัน

7. การศึกษาทุกระดับนั้น ต้องสอนผู้เรียนเป็นคนดี มีวินัย และภูมิใจในชาติ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และมีความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคตด้วย

8. รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

9. รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณสุขไปภาค
 ขึ้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตาม
 หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต้องดูแลมิให้มีการเรียกเก็บ
 ค่าบริการจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

10. รัฐต้องคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ
 สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยร่วมกับ
 ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การ
 ดำเนินการดังกล่าวเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน และต้องระมัดระวังให้
 เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความ
 หลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด

11. รัฐต้องอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ
 วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น
 และของชาติ และต้องจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรม
 ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

12. ถ้าการดำเนินการใด ๆ ของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้
 ผู้ใดดำเนินการ อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพ
 สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่น
 ใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้อง
 ดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ
 สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน (EHIA) และจัดให้มี
 การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งชุมชนและ
 ประชาชนที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องนำมาประกอบการพิจารณา
 ดำเนินการหรืออนุญาตด้วย ถ้ามีผลกระทบเกิดขึ้น รัฐต้องเยียวยา
 ความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับ
 ผลกระทบอย่างเป็นธรรม และโดยไม่ชักช้า

13. รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในวงครอบครองของราชการที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารที่ว่านั้นได้โดยสะดวก เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความโปร่งใส ประชาชนตรวจสอบได้โดยตรง อันจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและระงับยับยั้งการทุจริตและประพฤติมิชอบ

14. รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรของดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน โดยการจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ใช้ประโยชน์ในการใช้คลื่นความถี่นั้นด้วย

15. รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคและต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวมตัวกันเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเพราะประชาชนทุกคนเป็นผู้บริโภค

16. รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน ไม่ใช่จ่ายเงินงบประมาณฟุ่มเฟือยอย่างที่ผ่านมา ไม่สร้างภาระรุงรังหนักหนาสาหัสแก่ลูกหลานในอนาคต และมีระบบภาษีที่เป็นธรรม

17. รัฐต้องใช้มาตรการและกลไกเพื่อขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทุกรูปแบบ และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

แนวนโยบายแห่งรัฐ

1. จัดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล โดยยุทธศาสตร์ชาติจะกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ของชาติ และแผนยุทธศาสตร์ (Strategic plan) ที่ประชาชนทุกภาคส่วนและรัฐเห็นดีเห็นงามร่วมกัน และร่วมมือกันในทุกทางเพื่อเป็นพลังในการช่วยกันทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของชาติในระยะยาวเหมือนชาติอื่น ๆ มีตัวชี้วัดความคืบหน้าในการดำเนินการและความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นสากล โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และประชาชนทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

2. ส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศโดยถือหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อกัน และไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกันให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ และคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและของคนไทยในต่างประเทศ

3. จัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

4. มีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัดปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ

5. ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติ

6. อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น โดยในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานนั้น รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาในทุกกรณี และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา ดังกล่าวด้วย

7. จัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาศิลปวิทยาการให้เกิดความรู้ การพัฒนาการ และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ

8. ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขและไม่ถูกรบกวน แต่ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

9. ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของ**ครอบครัว**อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น

10. ให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ยากไร้ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ คุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และให้การบำบัด พิณฑุ และเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าว

11. จัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล

12. วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

13. มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ดินทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

14. จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

15. จัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้และช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ดินทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใดที่เหมาะสม

16. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานโดยเหมาะสมกับศักยภาพและวัย มีงานทำ และพึงคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับความปลอดภัย และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจัดให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงานหรือยามชราตนเอง รวมทั้งจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

17. จัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการประกอบกิจการจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน (Inclusive and sustainable growth) อันเป็นแนวทางการพัฒนาที่เป็นสากล สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นที่ยอมรับในระดับโลก **แผนการมุ่งเน้นระบบเศรษฐกิจแบบการค้าเสรีที่มีเอกราชได้** **สาวเอา มุ่งขจัด**การผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนา

ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ โดยรัฐต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน ไม่ใช่มุ่งพัฒนาความเจริญทางวัตถุเป็นหลักอย่างเดียวเช่นที่ผ่าน ๆ มา

18. ไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภค หรือการจัดทำบริการสาธารณะ

19. ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน

20. พัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนอย่างสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

21. การบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม และต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือการแต่งตั้ง โยกย้าย หรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ

22. จัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพที่ไม่จำเป็นโดยเร็ว เพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน ทั้งต้องจัดให้มีระบบการวิเคราะห์หรือตรวจสอบความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมาย และมีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกฉบับเป็นระยะ ๆ เพื่อให้กฎหมายมีกลไกหรือมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

23. ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

ระบบเลือกตั้ง ส.ส. – กาบตรเดียว

---

1. ส.ส. เขต 350 คน และ ส.ส. บัญชีรายชื่อ 150 คน รวม 500 คน
2. วาระ 4 ปี
3. เลือกตั้งโดยตรงและลับ

4. ให้ผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้งมีสิทธิเลือกตั้งได้ซึ่งเป็นการขยายสิทธิจากเดิมในอดีตที่ต้องมีอายุครบ 18 ปีในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง

5. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าคูหากาบัตรเดียว ได้ทั้ง ส.ส. เขต และ ส.ส. บัญชีรายชื่อ

6. ที่ต้องให้มี ส.ส. บัญชีรายชื่อเพราะ ส.ส. เขตใช้ระบบใครได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (First Past the Post) ดังนั้น คะแนนเสียงที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงให้แก่ผู้ซึ่งไม่ได้รับเลือกตั้งอื่นทุกราย รวมทั้งคะแนนเสียงไม่เลือกใคร (Vote No) จึงไม่มีความหมาย ทั้ง ๆ ที่หลายกรณีนั้น คะแนนของผู้ได้รับเลือกตั้งยังไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วยซ้ำไป และคะแนนของผู้ซึ่งไม่ได้รับเลือกตั้งทุกรายรวมกันแล้วกลับมากกว่าคะแนนผู้ได้รับเลือกตั้งเสียอีก ซึ่งไม่เป็นธรรม

7. เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงกำหนดให้นำคะแนนเสียงทุกคะแนนที่มีการลงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เขต ทุกรายไปใช้ในการคำนวณจำนวนผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่แต่ละพรรคจะพึงมี โดยใช้วิธีบัญญัติไตรยางค์ธรรมดา หากพรรคใดได้ ส.ส. เขตเกินจากจำนวน ส.ส. ที่จะพึงมีแล้ว ก็ให้ถือว่ามี ส.ส. เท่านั้น - ไม่ได้รับ ส.ส. บัญชีรายชื่อเพิ่มอีก - แต่ถ้าได้ ส.ส. เขต น้อยกว่าจำนวน ส.ส. ที่พึงมี ก็จะได้รับ ส.ส. บัญชีรายชื่อเพิ่มจนครบจำนวน ส.ส. ที่พึงมี นอกจากนี้ ผู้สมัครซึ่งจะได้รับเลือกเป็น ส.ส. เขต ก็ต้องได้คะแนนมากกว่าจำนวนคะแนนเสียงไม่เลือกใคร (Vote No) ด้วย ซึ่งสามารถแก้ปัญหาคความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นได้

8. ในระบบนี้ พรรคการเมืองต้องค้นหาผู้สมัครที่ดีที่สุด ในแต่ละเขตเพราะมีผลกระทบต่อคะแนนรวมที่แต่ละพรรคจะได้รับ จากการเลือกตั้ง ไม่ใช่ทำแบบเดิม ๆ ว่าถ้าในเขตใดไม่มีการแข่งขัน จะส่งใครไปลงก็ได้เหมือนกับที่พูดกันว่าส่งเสาโทรเลขไปลงก็ยิ่ง ได้รับเลือกตั้งอันเป็นการดูหมิ่นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งน่าจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเบื่อการเมืองและการเลือกตั้ง และขาดความเชื่อมั่นและความศรัทธาในประชาธิปไตย

9. การใช้บัตรใบเดียวในการเลือกตั้ง ทำให้เสียงทุกเสียงของประชาชนมีความหมาย ไม่ว่าจะไปลงคะแนนเสียงให้ใคร ก็จะไม่สูญเปล่า เพราะจะถูกนำไปนับรวมเป็นคะแนนของพรรคที่ประชาชนลงคะแนนให้ทั่วประเทศ แล้วนำไปคำนวณหาจำนวน ส.ส. ที่แต่ละพรรคจะพึงมีเพื่อจัดสรร ส.ส. บัญชีรายชื่อให้พรรคนั้น คะแนนของประชาชนจึงมีน้ำหนักมากขึ้น ทั้งยังเป็นการสะดวกในการออกเสียงลงคะแนน ไม่ทำให้เกิดบัตรเสียในความสับสนของการกาบัตร

กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร ส.ส. – ให้เข้มเพื่ออนาคตของชาติ

บุคคลดังต่อไปนี้ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็น ส.ส.

1. ดิตยาเสพตติให้โทษ
2. เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
3. เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
4. เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

5. อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

6. อยู่ระหว่างถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามคำพิพากษาหรือตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

7. ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

8. เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

9. เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

10. เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

11. เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ในฐานะเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

12. เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
13. เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง
14. เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
15. เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี
16. เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
17. เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
18. อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

หน้าที่ ส.ส.

---

1. พิจารณาร่างกฎหมาย
2. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
3. ปีหนึ่งมีประชุม 2 สมัย สมัยละไม่น้อยกว่า 120 วัน
4. ส.ส. 1 ใน 5 สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้ (เดิมเปิดอภิปรายทั้งคณะไม่ได้) แต่ให้ทำได้เพียงปีละครั้งเพื่อเปิดโอกาสให้รัฐบาลมีเวลาทำงานพอสมควร
5. ส.ส. 1 ใน 10 สามารถเสนอญัตติเพื่อขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติได้ เพื่อเป็นช่องทางให้สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

6. เพื่อให้รัฐสภาเป็นเวทีในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองอย่างแท้จริง ถ้าผู้นำฝ่ายค้านเห็นว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ซึ่งการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้นำฝ่ายค้านจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาก็ได้ ในกรณีนี้ คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมประชุม แต่รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้ วิธีประชุมให้ประชุมลับ เพราะต้องการให้ฝ่ายการเมืองทุกฝ่ายรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาของชาติ ไม่ใช่ใช้การถ่ายทอดสดเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงและโจมตีกันไปมา ซึ่งมีแต่จะสร้างความแตกแยกเหมือนเช่นที่ผ่านมา

7. ในเรื่องงบประมาณ ส.ส. จะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการไม่ได้ แต่อาจแปรญัตติตัดลดรายจ่ายได้ เว้นแต่รายการ (1) ส่งใช้ต้นทุนกู้ (2) ส่งใช้ดอกเบี้ยเงินกู้ (3) ใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

8. ห้าม ส.ส. แปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้ตนมีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย (งบ ส.ส.) ถ้ามีการกระทำดังกล่าว ส.ส. 1 ใน 10 อาจเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ถ้าวินิจฉัยว่ามีการกระทำดังกล่าว ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวนั้นไม่มีผล และให้ ส.ส. นั้นพ้นจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น หากคณะรัฐมนตรีกระทำการดังกล่าวเสียเอง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีผู้กระทำการหรือไม่ยับยั้งการกระทำนั้น ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องชดใช้เงินคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยโดยมีอายุความ 20 ปี

ทำไมยังต้องมี ส.ว.

---

1. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ส.ว. ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นพี่เลี้ยงแก่ ส.ส. ที่มาจากการเลือกตั้งในพื้นที่แต่เนื่องจากสมัยนั้นการศึกษาของประชาชนยังไม่ทั่วถึง และการเปลี่ยนแปลงเป็นประชาธิปไตยเกิดขึ้นรวดเร็วมาก ส.ส. ส่วนใหญ่จึงยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการตรากฎหมาย จึงมีการสร้าง ส.ว. ขึ้นเพื่อเป็น “สภาพี่เลี้ยง” ของ ส.ส. โดยจะแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ

2. ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงที่มาของ ส.ว. จาก ส.ว. แต่งตั้ง เป็น ส.ว. เลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อย่งเดียวกับ ส.ส. การเลือกตั้ง ส.ว. โดยตรงนี้เองที่ทำให้ ส.ว. ต้องอิงกับระบบการเมืองเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง - เพราะการเลือก ส.ส. นั้นเราต้องแบ่งจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง เพราะเขตจังหวัดใหญ่เกิน หาเสียงไม่ไหว แต่ในการเลือกตั้ง ส.ว. ที่ผ่านมาได้ กำหนดให้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง - จึงเป็นไปได้ที่ผู้สมัคร ส.ว. จะหาเสียงได้ทั่วทั้งจังหวัด - ผู้สมัคร ส.ว. จึงต้องยึดโยงกับพรรคการเมืองเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง - นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาก็ให้อำนาจแก่ ส.ว. ในการ “ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ด้วยทั้ง ๆ ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเหมือนกับ ส.ส. ดังนั้น จึงไม่ยากที่ฝ่ายการเมืองจะ “ครอบงำ” ส.ว. เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นการยากที่ ส.ว. จะมีความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

3. แม้หลังจากนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงที่มาของ ส.ว. โดยใช้ระบบผสม กล่าวคือ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนส่วนหนึ่ง กับ ส.ว. สรรหา อีกส่วนหนึ่ง ก็ได้แก้ปัญหาเดิม แถมเพิ่มปัญหาใหม่เข้าไปอีก - เพราะ ส.ว. เลือกตั้ง ยังคงอิงกับ

ระบบการเมือง ส่วน ส.ว. สรรหาก็กฎกกล่าวหาว่าไม่มีความยึดโยงกับประชาชน - การทำงานของ ส.ว. อันมีที่มาแตกต่างกันจึงขาดความเป็นเอกภาพมากกว่าเดิม

4. อย่างไรก็ตามก็ดี ร่างรัฐธรรมนูญนี้เห็นว่า ส.ว. ยังคงมีความสำคัญสำหรับประเทศไทย แต่มีใช้ในฐานะสภาที่เล็กลงอย่างเดิม หากแต่เป็น “สภาเต็มเต็ม หรือสภาพลเมือง” หรือสภาที่ประชาชนสามารถเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติได้โดยตรง อันจะช่วยให้พิจารณา ร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของ ส.ส. ให้รอบคอบรอบด้านมากยิ่งขึ้นตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย เพราะ ส.ส. เป็นตัวแทนพื้นที่และเป็นตัวแทนพรรค การพิจารณา ร่างกฎหมายจึงยังขาดมุมมองของภาคส่วนอื่นที่หลากหลายของสังคมอันจะทำให้กฎหมายต่าง ๆ มีความรอบคอบมากขึ้น

5. นอกจากนี้ การให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งนั้นที่ผ่าน ๆ มา ก็แสดงให้เห็นว่าเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้ฝ่ายการเมืองที่ไม่สุจริตพยายามเข้าแทรกแซง ส.ว. ในรูปแบบต่าง ๆ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงมิได้กำหนดให้ ส.ว. มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป

ระบบการเลือก ส.ว.

---

1. ส.ว. มีจำนวน 200 คน
2. เดิมใช้เลือกตั้งโดยตรงกับแต่งตั้งมีปัญหามาก เพราะที่มาจากการเลือกตั้งเกือบทั้งหมดจะอิงกับพรรคการเมืองเพราะต้องหาเสียง ต้องใช้หวัคະແນน การเมืองแทรกแซงได้ แต่ถ้ามาจากการแต่งตั้งก็ถูกกล่าวหาว่าขาดความยึดโยงกับประชาชน

3. ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงเปลี่ยนวิธีการเลือก ส.ว. ใหม่ โดยให้มาจากการเลือกกันเองของประชาชนพลเมืองผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ หรือมีสถานะต่าง ๆ เช่น ผู้พิพากษา ฯลฯ หรือเคยทำงานในด้านต่าง ๆ จากทุกภาคส่วนที่หลากหลายของสังคม (All walks of life)

4. วิธีการเลือก ส.ว. เช่นนี้ “เปิดกว้าง” ให้ประชาชนพลเมืองทุกคนซึ่งมีคุณสมบัติสมัครเข้ารับการเลือกได้โดยสะดวก เพื่อเปิดช่องให้ประชาชนเข้ามา “มีส่วนร่วมโดยตรง” ในการใช้อำนาจอธิปไตย แล้วให้ผู้สมัครแต่ละด้านเลือกกันเองให้ได้ 200 คน โดยให้เลือกไขว้กลุ่มเพื่อป้องกันการรวมหัวกันทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ

หน้าที่ ส.ว.

---

1. ไม่ใช่สภาพีเลียงของ ส.ส. อย่างเดิม หากแต่เป็น “สภาเต็มเต็ม” โดยจะช่วยพิจารณาร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของ ส.ส. ให้รอบด้าน เพราะเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ หรือเคยทำงานในด้านต่าง ๆ จากภาคส่วนที่หลากหลายของสังคม

2. เห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

ที่มา นรม.

---

1. ในการหาเสียง พรรคต้องแจ้งชื่อผู้ที่พรรคจะเสนอเป็น นายกรัฐมนตรี ต่อ กกต. ด้วย พรรคละไม่เกิน 3 รายชื่อ และในการหาเสียง ต้องประกาศให้ประชาชนทราบรายชื่อดังกล่าวด้วย

2. รายชื่อที่เสนอ พรรคเป็นผู้คัดเลือกและเสนอ จะเสนอ จากผู้เป็นหรือไม่เป็นสมาชิกพรรคก็ได้ และจะเป็น ส.ส. หรือไม่ได้ ถือเป็นเอกสิทธิ์ของพรรคที่จะตัดสินใจ และพรรคต้องรับผิดชอบต่อ สมาชิกพรรคและประชาชนในการตัดสินใจนั้น

3. ที่ผ่านมาประชาชนไม่มีสิทธิรู้ล่วงหน้าว่าใครจะมาเป็น นายกรัฐมนตรี – ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิที่จะรับรู้ได้ว่าพรรคการเมืองที่ตนจะตัดสินใจสนับสนุนนั้นมีจุดยืนอย่างไร จะเสนอใครเป็นนายกรัฐมนตรี

4. ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรี ทั้งต้องมีหนังสือยินยอมให้พรรคเสนอชื่อ – การยินยอมให้เสนอชื่อเกินหนึ่งพรรค การยินยอมนั้นเป็นโมฆะ

5. ส.ส. เป็นผู้เลือก นรม. จากรายชื่อในบัญชีของพรรค ร่วมรัฐบาลที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็น ส.ส. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวน ส.ส. ทั้งหมด (อย่างน้อย 25 คน)

คณะรัฐมนตรี (ครม.)

---

1. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี (นรม.) คนหนึ่งและ รัฐมนตรี (รมต.) อื่นอีกไม่เกิน 35 คน

2. จะเป็น ส.ส. หรือไม่ได้

3. ครม. ต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาภายใน 15 วัน นับแต่วันเข้ารับหน้าที่ โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

4. นโยบายของ ครม. ต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แผนนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ และสถานะทางการเงินการคลังของประเทศ

5. ในการบริหารราชการแผ่นดิน กรม. ต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละเปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม

(2) รักษาวินัยในกิจการที่เกี่ยวกับเงินแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด

(3) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(4) สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีปรองดองกัน

6. กรมต. ต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของ กรม.

7. ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่ กรม. เห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของ ส.ส. และ ส.ว. นรม. จะขอให้ประธานรัฐสภาเปิดอภิปรายทั่วไปที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติก็ได้

8. กรม. อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใด ๆ อันมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ศาล

---

1. หมวดศาลประกอบด้วย ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร
2. รับรองว่าผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งต้องให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง
3. วางหลักประกันความเป็นอิสระว่า เงินเดือนและการบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาหรือตุลาการต้องมีความเป็นอิสระและดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการตามที่กฎหมายบัญญัติ

ศาลรัฐธรรมนูญ

---

1. จำนวน 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา
2. มาจากผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา 3 คน ศาลปกครองสูงสุด 2 คน ศาสตราจารย์สาขานิติศาสตร์ 1 คน ศาสตราจารย์สาขารัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ 1 คน ผู้มีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดินระดับอธิบดีขึ้นไป 2 คน
3. วาระ 7 ปี
4. มีหน้าที่ดังนี้
  - (1) วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หรือร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมาย
  - (2) วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

- (3) วินิจฉัยการกระทำอันเป็นการล้มล้างรัฐธรรมนูญ
- (4) วินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ ส.ส และ ส.ว. และการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรี
- (5) วินิจฉัยการกระทำอันเป็นการแปรญัตติกฎหมายงบประมาณที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ
- (6) วินิจฉัยว่าร่างกฎหมายที่เสนอใหม่มีหลักการซ้ำกับร่างกฎหมายที่ถูกลบยกยั้งหรือไม่
- (7) วินิจฉัยว่าหนังสือสัญญาใดเป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางหรือไม่
- (8) วินิจฉัยว่าบุคคลใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้หรือไม่
5. ศาลรัฐธรรมนูญถูกตรวจสอบโดย ป.ป.ช. เหมือนกับองค์กรอื่น ๆ

องค์กรอิสระ

1. มี 5 องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.)
2. เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดำเนินการหรือตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศดำเนินไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต และโปร่งใส - มิใช่องค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อจ้องจับผิดรัฐบาลหรือ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

นักการเมืองเหมือนอย่างที่เขาใจคลาดเคลื่อนกันมาโดยตลอด - และร่วมกันกำหนด “มาตรฐานทางจริยธรรม” ที่จะนำไปใช้บังคับแก่ ส.ส. ส.ว. และ ครม. ด้วย

3. การใช้อำนาจ การปฏิบัติหน้าที่ และการใช้ดุลพินิจขององค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง

4. มาจากการสรรหาหรือคัดเลือก แล้วแต่กรณี

5. ในการสรรหามีคณะกรรมการสรรหามีประธานศาลฎีกาเป็นประธาน (หลักการเดียวกับ รธน. 50)

6. ผู้ได้รับการสรรหาต้อง (1) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (2) มีความรับผิดชอบสูง (3) มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ (กล้าตัดสินใจ) และ (4) มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม (Role model)

7. ถ้าองค์กรอิสระแห่งใดได้ส่วนกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วพบว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระแห่งอื่นด้วย ให้องค์กรอิสระนั้นส่งเรื่องให้องค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน

8. องค์กรอิสระแต่ละแห่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการโดยเฉพาะ โดยให้มีผู้บังคับบัญชาสูงสุดคนหนึ่งซึ่งแต่งตั้งโดยความเห็นชอบขององค์กรอิสระแต่ละแห่ง เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหน่วยงานนั้น

องค์กรอัยการ

- รับรองความมีอยู่และความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอัยการ และเพื่อให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ ปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์และการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง มีอิสระในการสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน

การป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์

- ส.ส. ส.ว. และ ครม. ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of interest)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

---

1. กำหนดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่กฎหมายบัญญัติ

2. การจัดตั้ง อปท. รูปแบบใดให้คำนึงถึงความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน

3. อปท. มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการ สาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ใช่คิดถึงการหารายได้อย่างเดียว

4. รัฐต้องดำเนินการให้ อปท. มีรายได้ของตนเองให้ สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างเพียงพอ

5. การจัดทำบริการสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่ โดยเฉพาะของ อปท. แต่ละรูปแบบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติโดยสอดคล้องกับรายได้ของท้องถิ่น ซึ่งต้องกำหนดขั้นตอน ในการกระจายอำนาจของส่วนราชการตลอดจนงบประมาณและ บุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวให้แก่ อปท. ด้วย

6. อปท. ต้องมีอิสระในการบริหาร การจัดบริการ สาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ และการเงินและการคลัง

7. การกำกับดูแล อปท. ให้ทำเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงิน อย่างมีประสิทธิภาพ

8. การบริหารงานบุคคลของ อปท. ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ

9. สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

10. ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจาก ความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ แต่วิธีอื่นดังกล่าว ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

11. ในการดำเนินงาน อปท. สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูลและดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

12. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นยังคงมีสิทธิเข้าชื้อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

1. ห้ามแก้ไขเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

2. รัฐสภาเป็นผู้พิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เสนอโดยสมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน

การปฏิรูปประเทศ

1. กำหนดให้ต้องมีการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม (รวมทั้งตำรวจ) การศึกษา เศรษฐกิจ และด้านอื่นที่จำเป็น เพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผล การดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีกฎหมายดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

บทเฉพาะกาล

---

1. ร่องรับสถานะขององค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) และที่แก้ไขเพิ่มเติม ว่ายังคงอยู่ต่อไปและปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

2. กำหนดให้ ส.ว. ในวาระเริ่มแรกมาจากการสรรหาของ คสช. ผ่านคณะกรรมการสรรหา จำนวน 194 คน ผ่านการเลือกตามรัฐธรรมนูญนี้ 50 คน และมี ส.ว. โดยตำแหน่ง 6 คน รวม 250 คน โดยให้อยู่ในตำแหน่งเพียง 5 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง สำหรับอำนาจหน้าที่ของ ส.ว. ชุดแรกนี้ มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับ ส.ว. ที่มาจากการเลือกตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศให้สำเร็จตามที่กฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศบัญญัติไว้ด้วย เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเดินหน้าไปได้อย่างแท้จริง

3. ในระยะ 5 ปีแรก ร่างกฎหมายที่สำคัญบางประการ ถูกกำหนดให้ต้องพิจารณาในที่ประชุมร่วมกับของรัฐสภา

4. รับรองความมีอยู่และความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายของประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่จะออกใช้บังคับต่อในระหว่างที่ยังไม่มีรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่นี้ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้เคยรับรองไว้แล้ว

“สกัดคนโกงเข้าสภา
ด้วยกติกาในรัฐธรรมนูญ”

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

ทุกเสียงมีค่า
“กาบัตร์เดียว”

“คุ้มครองตั้งแต่ท้องแม่

จนแก่เฒ่า”

“ทุกชีวิตมีคุณค่า

รัฐให้การคุ้มครองดูแล”

“ชุมชนท้องถิ่นพัฒนา ปวงประชามีส่วนร่วม”

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (12 เมษายน 2559)

บ้านเมืองต้องมีชื่อแป

รัฐธรรมนูญ คือ ชื่อแปของบ้านเมือง

โปรดสละเวลา

ไปลงประชามติ

ในวันอาทิตย์ที่ 7 สิงหาคม 2559

ระหว่างเวลา 8.00 - 16.00 นาฬิกา